

Skupni evropski standardi obravnave prijav in zaščite »žvižgačev«

(<http://www.irvd.si/skupni-evropski-standardi-obrnave-prijav-zascite-zvizgacev/>)

Evropski parlament je pred kratkim sprejel [odločitev o skupnih evropskih standardih zaščite dobrovernih prijaviteljev ali t.i. žvižgačev](#). S sodelovanjem v javnem posvetovanju EU maja 2017 smo predlagali primerljive rešitve. Zato odločitev EP v celoti pozdravljamo.

S celostno ureditvijo, ki s pogojem učinkovitosti na vseh ravneh predvideva, da uresničevanje vseevropskih standardov temelji na povezovalnem (*integrativnem*) pristopu ter skupni odgovornosti EU in članic, je postopek obravnave prijav in zaščite prijaviteljev dobil novo razsežnost v smislu *emergentnosti*.

Poenostavljeno povedano, pri pojmu emergentnosti gre za podmeno, da bo skupni učinek na vseh ravneh večji od tega, kar bi sicer bil, če bi vseevropski standardi ostali pri dosedanjih rešitvah, ko so članice vsaka zase bolj ali manj zavzeto in različno urejale to področje.

V povezavi z integrativnim pristopom na IRVD posebej podpiramo rešitev, da je ob zunanjih mehanizmi ohranjena možnost in odgovornost za obravnavo prijav in zaščito prijaviteljev v notranjem okolju javnih in zasebnih institucij.

V nasprotnem bi bila cela vrsta notranjih dejavnikov in sistemskih orodij, od etične infrastrukture in politike etičnega voditeljstva do sistema notranjih kontrol in obvladovanja tveganja, ki sicer odločilno prispevajo k razvoju organizacijske kulture in uporabne etike v javnem in zasebnem sektorju, praktično brez možnosti, da s skupnim potencialom raznolikosti prispevajo k učinkovitosti obravnave prijav ter zaščite skupnih vrednot in javnega interesa.

Hkrati delimo skrb vseh, ki upravičeno opozarjajo na nevarnost zlorab, zlasti ko gre za anonimne prijave. O tem smo razpravljali na našem Posvetu o preprečevanju diskriminacije in problematiki anonimnih prijav (več: [Gradivo posveta](#); [Poročilo s povzetki stališč udeleženk in udeležencev](#); glejte tudi objavo na spletnem portalu Vlade RS – [predlagam.vladi.si](#)).

Upoštevanje namen vseevropskih standardov, ki z integrativnim pristopom odpirajo nove razsežnosti razumevanja in obravnave prijav v javnem interesu, bodo morale države članice v prihodnje poskrbeti za uravnoteženo zaščito dobrovernih prijaviteljev in žrtev zlonamernih prijav. Prav tako za učinkovito obvladovanje tveganja in sankcioniranje zlonamernih prijaviteljev.

Uravnotežena zaščita predpostavlja, kar smo sicer na IRVD poudarili v omenjenih predlogih k javnemu posvetovanju EU leta 2017, uporabno znanje in izkušnje. Usposobljenost osebja, ki bo odgovorno za obravnavo prijav in zaščito prijaviteljev, je zdaj med ključnimi pogoji vseevropskih standardov. O držav se pričakuje, da bodo tudi temu pogoju namenile primerno skrb. V nasprotnem bodo same prevzele tveganje odškodninske odgovornosti zaradi napačno ali nestrokovno vodenih postopkov.

Z vsemi novostmi navedene odločitve EP lahko sklepamo, da so vseevropski standardi obravnave prijav in zaščite prijaviteljev z integrativnim pristopom prispevek k samemu razumevanju sodobne družbe tveganja in učinkovitega odzivanja na sodobne varnostne izzive z vso odgovornostjo za zaščito ljudi, naravnega okolja in družbenega prostora.

Tako kot pravi Agendi 2030, gre za zamenjavo varnostne paradigme, ki z integrativnim pristopom na novo razlaga svet in odkriva moč skupnega potenciala raznolikosti, da na predvidoma bolj učinkovit način zagotovi preživetje ljudi in planeta Zemlja.

Bećir Kećanović 18. april 2019